

Alföldi Róbert eléri a célját a K?m?ves Kelemennel

2013 június 21. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Sokunknak sosem volt kérdéses, aktuális-e még a 16. századi ballada a Déva várát épít? k?m?vesekr?l. A Szörényi?Bródy-rockballada ?sbemutatóján is még mindenki azt kutatta, a sorok között hol talál ítéletet a politikai áldozatok gyilkosaira.

Alföldi Róbert rendezésében a mai kor öltönyös vállalkozói játsszák el K?m?ves Kelemen történetét.

Sokunk, f?leg az id?sebbek számára nem volt kérdés, hogy aktuális-e még a 16. századi ballada a Déva várát épít? k?m?vesekr?l. Akik átélték a világháborúk, diktatúrák kegyetlenségeit, a sokak vére-verítéke árán kiépül? rendszereket, azok egész másként viszonyulnak a falba épített asszony történetéhez, és bizony a Szörényi?Bródy-rockballada ?sbemutatóján is még mindenki azt kutatta, a sorok között hol talál ítéletet a politikai áldozatok gyilkosaira, megnyomorítóira. Mára sokat finomult a rendszer, kevésbé látványos, de mégis sokkalta er?sebben érvényesül a „pénzért/hatalomért/sikerért mindent” elve.



Ezt az aktualitást mutatta meg Alföldi Róbert három évtizeddel a m? születése után, méghozzá olyan er?vel sokkolva a néz?ket, amelyre – f?leg a fiatalabbak – biztosan nem számítottak. Van itt tömegpszichózis, felszabadulnak az állati ösztönök, világossá válik a morális és értékválság: korunkra ismer az ember. Felgyorsított tempóban halad a m?, pörögnek az események, fiatalos a lendület, pedig a K?m?ves Kelement talán nem is kellett olyan nagyon leporolni. Bármilyen hihetetlen is: már az 1982-es ?sbemutató sem volt vászoninges, historizáló színrevitel, a zene sem avult el, még mindig megszólítja az embert, és maga az Ivánka–Sarkadi-m?, a ballada üzenetének megközelítése is kortársnak min?sül. Felveszi a mai kor tempóját különben a zene is, amelyen több helyen is változtattak: ismétlések kerültek ki és be, az alapmetrum pedig sok esetben gyorsult. A prózai részeket is átdolgozták, a szöveg helyenként modernebb, a rendezés világához közelibb lett. Összességében sokkal teátrálisabbá vált a darab.

Marad az élet céljának a pénz és az olcsó evilági élvezetek

Alföldi a mai kor öltönyös vállalkozóival játszatja el a történetet, ahol K?m?ves Kelemen egyfajta vállalatigazgató. Sok szimbólumot használ, például az utolsó vacsorára utaló képpel indítja a darabot, a résztvev?k azonban nem megváltásra, hanem kárhozatra készülnek, és nem egy Júdás akad, hanem mindjárt tizenkett?, aki „fél véka aranyért, fél véka ezüstért” még a saját feleségét is feláldozná. Ahogy halad a cselekmény, úgy d?l meg minden érték, és marad az élet céljának a pénz és az olcsó evilági élvezetek, mint a sör és a virsli. Kelemen ugyan másban hisz, nem a pénzben, de még ez az alkotás utáni vágy sem tud pozitív maradni.

Vári Bertalan koreográfiái kellemesen ötvözik a néptánc hagyományait a mai kor elvárásaival, amely öltönyös változatban oldja az egyébként lüktet? feszültséget. A vándor (Blaskó Péter) ironikus szerepe is ezt a célt szolgálja, amelyet rendkívül szuggesztív módon képvisel. Stohl András K?m?ves Kelemene emlékeztet az ifjú Heged?s D. Gézáéra, talán azért, mert ez a szerep annyira adja magát. Nem énekel rosszul, kisebb hibáit pedig feledteti hiteles

színészi játékával. Er?s alakítás még Boldizsáré (Hujber Ferenc), és Radnay Csilla Annája is emlékezetes annak ellenére, hogy viszonylag rövid id?t tölt „élve” a színpadon, a többit egy plexipulpitusba zárva, véresen. Maga a gyilkosság is er?s hatású, a felhergelt csürhe meggyalázza Annát, akit végül maga Kelemen „ment” meg a további szenvedést?l, amikor kiszabadítja elállatiasodott társai keze közül és gyorsan elvágja a torkát. Bár a darab emiatt korhatáros, ezek a jelenetek annyira szimbolikusak, hogy még egy átlag japán rajzfilm brutalitásával sem érnek fel.

Kicsit többet is mond Alföldi Róbert megközelítése persze annak, aki látta az „eredeti” K?m?ves Kelement, Marton László 1982-es rendezését, amelynek Novák tata er?s hatású koreográfiái adták a lelkét, vagy a tíz évvel kés?bbi nemzeti színházas, els?sorban táncra épül? színrevitelt, amelyet Novák rendez?-koreográfusként a Honvéd Együttes egyfajta ?ser?t sugárzó férfitáncosaira alapozott. Az 1982-es darab végig feszes dráma volt, a legkisebb oldás nélkül, ugyanakkor a végén – a bírói felmentés ellenére – azért a b?nösök csak elnyerték méltó büntetésüket: a vár foglyai lettek, kifeszítve a várat szimbolizáló hálóra. (Ezt a rendezést egyébként 1986-ban filmre is vették, ahogy az 1992-es változatot is sugározta a televízió.) Novák még ennél is tovább ment: kihagyta a hírviv?t a felment? határozat hírével, és az egész k?m?vesbrigád az általuk felépített vár börtönébe került. Ennek megfelel?en megjelent a b?ntudat is, mindkét felfogásban mind a tizenhárman együtt átkozták meg a végén „magos Déva várát”.

A köztünk él? vétkesek: se b?ntudat, se igazságtétel

Alföldi Róbert azonban nemcsak felmenteti a bíróval a k?m?veseket – s?t, a modern kori igazságszolgáltatás azoknak helyez kilátásba büntetést, akik feszegetni merik az igazságot –, de tudatosan még csak nem is utal arra, hogy a kés?bbiekben a k?m?veseknek akár b?ntudatuk lenne. Így hát megkönnyebbülve, lelkiismeret-furdalás nélkül mennek haza a meggazdagodott munkások, és csak Kelemen marad ott összeomolva, veszteségeit siratva. S bár egymaga megátkozza a várat, kimondja: semmit sem bánt meg, mert a nagy m?vet véghezvitte.

A néz? pedig ott marad az igazságtalansággal, és sorban pörögnek le saját élete eseményei a cserbenhagyott áldozatokról, a köztünk szaladgáló modernkori „k?m?vesekr?l”, s hirtelen megérti a darab aktualitását. Eszébe jutnak a politikai párhuzamok, s bár a darab a Kádár-korra mondott egykor kritikát, ma sincs új a nap alatt, a különbség csak annyi talán, hogy manapság jobban beletör?dünk a megváltoztathatatlannak hitt sorsunkba.

Alföldi eléri a célját: a 2013-as K?m?ves Kelemen valóban rólunk szól. Riasztó látni, harminc év alatt mennyit változott a világ hozzáállása, mondhatnánk cinkossága ahhoz az örök kérdéshez, miszerint „ér-e annyit bármilyen m?, hogy emberhalál legyen az ár?”

(Szörényi Levente?Bródy János: K?m?ves Kelemen. RaM Colosseum)

mno.hu - Kis Eszter Veronika



Ajánló